

Токменко В.*

ВПЛИВ ГАТТ/СОТ НА СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Доцільність необмеженої вільної торгівлі проходить встановлення правил взаємної торгівлі й усунення торговельних бар'єрів. Існує головний орган, який має стежити за виконанням цих домовленостей. Так у 1947 році була підписана Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ), глобальна міжнародна економічна організація, перший інституційний орган МЕВ, який регулює міжнародну торгівлю. У 1994 році на базі ГАТТ, як результат Уругвайського раунду переговорів була підписана угода про створення СОТ - Світової організації торгівлі.

Коли створювалась СОТ, ініціатори цього процесу сподівались, що механізми регулювання зроблять її найефективнішою наглядовою організацією у сфері дотримання правил світової торгівлі. За сподіваннями СОТ мала стати ефективним адвокатом і фасилітатором майбутніх торговельних справ, особливо в таких сферах, як, наприклад, надання послуг, загалом ці сподівання підтвердились. Станом на вересень 2008 року, СОТ – це 153 країни світу і 95 % світової торгівлі. Членство у СОТ стало на сьогодні практично обов'язковою умовою для будь-якої країни, що прагне інтегруватися у світове господарство.

Функціонування СОТ обіцяє в майбутньому зробити ефективнішим контроль і застосування норм ГАТТ. Це має позитивно вплинути на загальне економічне піднесення і розвиток світової економіки, оскільки сприяє розвитку торгівлі. Також постійно збільшується кількість іноземних інвестицій у ТНК та в галузі економіки країни в цілому.

Всесвітня торговельна організація «зв'язує нації для того, щоб глобальними спільними зусиллями підняти добробут і встановити добрі стосунки через чесну і відкриту торгівлю». Також помітним фактором діяльності СОТ сьогодні і в майбутньому є регулювання конфліктів між компаніями, ТНК, регіональними угрупованнями, країнами з приводу торговельних відносин. За умов глобалізації світового господарства, регулювання нових форм міжнародного бізнесу постає на перший план. Норми ГАТТ ніколи не використовувались у сфері іноземних інвестицій. Враховуючи тенденції до глобалізації виробництва, що спостерігається у світі, бар'єри на прямі іноземні інвестиції видаються пережитками минулого, однак вони є. Саме на їх усунення спрямований ще один фактор подальшої роботи СОТ у сфері міжнародного бізнесу. Це зробить величезний крок вперед на зустріч лібералізації торгівлі.

Бізнес-кампанії є основними елементами у сфері міжнародної торгівлі. Завдяки своїй провідній ролі фірми значною мірою впливають на політику уряду в сфері торгівлі. Цей вплив може сприяти як протекціоністським діям, так і підтримці урядом СОТ, відкриттю ринків та вільній торгівлі. Політика уряду у сфері торгівлі також може безпосередньо впливати на функціонування бізнесу. Згідно з принципами стратегічної торговельної політики, можна навести приклади урядового втручання у формі тарифів, квот і субсидій, які сприяли створенню конкурентних переваг у світовій економіці. Проте, найімовірніше,

* студент 2 курсу відділення «міжнародний бізнес» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: ас. Карп В.С.

що інтереси міжнародного бізнесу найкращим чином задовольняються в умовах вільної торгівлі.

Інтереси ділових кіл у довготривалій перспективі вимагають заохочення уряду до енергійної політики в напрямку підтримання вільної торгівлі, наприклад, шляхом зміцнення СОТ. Бізнес набагато більше виграє від спрямування зусиль уряду на відкриття раніше захищених ринків для імпорту та ПП, ніж від підтримання певних місцевих галузей.

Головна вигода вільної торгівлі для споживача – це зниження вартості життя. Система СОТ заохочує конкуренцію і знижує торговельні бар'єри, внаслідок чого споживачі виграють. У результаті зниження протекціоністських торговельних бар'єрів дешевшають готові імпортовані товари і послуги, а також вітчизняна продукція, у виробництві якої використовуються імпорتنі комплектуючі. Ширший вибір товарів і послуг – також безсумнівна перевага вільної торгівлі. Зовнішня конкуренція стимулює ефективне вітчизняне виробництво, опосередковано знижує ціни і підвищує якість вітчизняної продукції. У результаті активнішого товарообміну розвиваються нові технології, як це відбулося, наприклад, з мобільним зв'язком. Збільшення експорту вітчизняної продукції також збільшує доходи виробників, податкові надходження в бюджет, а отже і доходи та добробут населення в цілому.

Проте є негативні фактори впливу ГАТТ/СОТ на міжнародний бізнес. Багато економістів аргументують думку, що вільна торгівля не допомагає зробити життя звичайних людей процвітаючим, а лише робить багатих (країн та людей) багатшими. Можна звинуватити СОТ в частковому та нечесному ухилі у бік міжнародних корпорацій та глобальних ТНК.

Критики доводять, що малі країни і малі компанії у СОТ користуються незначним впливом, і усупереч цілі СОТ у допомозі країнам, що розвиваються, впливові нації та ТНК у СОТ фокусуються на їхніх власних комерційних інтересах. Вони також стверджують, що принципи здоров'я, безпеки та охорони довкілля стабільно ігноруються, що є неодмінними викликами сучасного міжнародного бізнесу.

За підсумками останніх переговорів Дохійського раунду в липні 2008 року є певні розбіжності. Структура СОТ є дуже великою, щоб домовлятися о якихось спільних правилах, оскільки для прийняття рішення потрібна згода всіх членів організації. Ситуація, яка склалась може обернутися тим, що міжнародна торгівля у все більшій степені буде регулюватись двосторонніми угодами, а не спільним правилами.

Таким чином, СОТ є потужною і впливовою міжнародною структурою, здатною виконувати функції міжнародного економічного регулювання. Виконавчі механізми СОТ роблять її найефективнішою наглядовою структурою у сфері дотримання правил світової торгівлі товарами та послугами.